

تاریخ دریافت: ۹۱/۴/۳۱

تاریخ پذیرش: ۹۱/۶/۱۲

تحلیل محتوای کیفی اخبار خبرگزاری‌ها دربارهٔ تحولات مصر از ۲۷ دی تا ۲۳ بهمن ۱۳۸۹

(آسوشیتدپرس، یونایتد پرس، فرانس پرس و رویترز)

نوشته

حسن مجیدی *

محمد نیک‌ملکی **

چکیده

موقعیت راهبردی مصر در خاورمیانه موجب شد که خبرگزاری‌های غربی به نوعی در ابتدا با سردرگمی به خیزش اخیر مردم مصر بنگرند. و این بلا تکلیفی اولیه در دی‌ماه سال ۸۹ در نوع بازنمایی خبری رویدادهای انقلاب مصر نیز نمود یافت. اما وقتی غرب به این نتیجه رسید تاریخ مصرف مبارک پایان یافته است کوشید با راهبردی تأخیری فرصت مناسب را برای مدیریت تحولات در جهت به حداقل رساندن تهدیدات احتمالی بر ضد رژیم صهیونیستی بیابد. در این چارچوب جهت‌گیری رسانه‌های خبری مورد مطالعه در این مقاله به سمت همسویی با مطالبات مردم مصر چرخش یافت؛ اما نگرانی از اینکه تحولات از دست ارتش مصر خارج شود در این بازنمایی رسانه‌ای دیده می‌شود. در این مقاله با بهره‌گیری از روش تحلیل محتوای کیفی و با نمونه‌گیری از خبرهای خبرگزاری‌های عمده غربی یعنی آسوشیتدپرس، یونایتدپرس، فرانس پرس و رویترز در بخش اخبار خارجی نیوزروم واحد مرکزی خبر از بیست و هفت دی‌ماه تا بیست و سه بهمن ماه سال ۱۳۸۹ که دوره اوج خیزش مردم مصر بر ضد رژیم مبارک است نوع بازنمایی این تحولات بررسی شده است. به طور مثال نتایج یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که، "حمایت از انتقال قدرت و مصر، منشأ تحولات جهان عرب" پس از "گسترده‌گی تظاهرات در همه شهرهای مصر" با ۱۳/۳ درصد مهم‌ترین محورهای برجسته‌سازی شده در هفته اول و "همه‌پرسی مصری‌ها درباره رژیم مبارک" پس از "حمایت از انتقال قدرت" با ۱۴/۴ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده هفته دوم این خبرگزاری‌هاست.

مهم‌ترین محور گفتمان القایی آن‌ها، با عناوین "قدرت‌یابی مقاومت اسلامی"، "تکرار انقلاب ایران در مصر" و "ادامهٔ اوضاع تحولات مصر به نفع اخوان المسلمین" در هفته اول به ترتیب ۱۰/۷، ۱۲ و ۱۰/۷ درصد و همچنین "تکرار انقلاب ایران در مصر" در هفته دوم با ۱۴/۴ درصد بوده است. در جهت القای سیاست دولت‌های غربی برای کم رنگ کردن اسلام‌خواهی مردم مصر و القای این نکته که انقلاب مصر انقلاب نان است، فقر اجتماعی و نابرابری با ۳۴/۷ درصد بیشترین منشأ تحولات مصر در هفته اول و وابستگی به رژیم

* عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) majid118@yahoo.com

** کارشناس ارشد تحقیق در ارتباطات mnnews@vocketmail.com

صهیونیستی یا به عبارتی هم‌پیمانی با این رژیم با ۱۵/۶ درصد بیشترین منشأ تحولات مصر در هفته دوم در اخبار چهار خبرگزاری بوده است.

کلید واژه: خبرگزاری‌های غربی، بیداری اسلامی، مصر ۱۳۸۹.

مقدمه

نقش تولید اخبار و تحلیل‌های خبری در جهت‌دهی به افکار عمومی و حتی سیاستمداران و دولتمردان بر کسی پوشیده نیست. یکی از مهم‌ترین کارهای رسانه‌ها اطلاع‌رسانی است. این اطلاع‌رسانی می‌تواند پیچیدگی‌های فراوانی داشته باشد. یکی از پیچیدگی‌های مهم در این رابطه شیوه‌بازنمایی، دروازه‌بانی تأثیرگذاری و اقناع است. در این زمینه رسانه‌ها شیوه‌های گوناگونی را برای طرح مسائل مختلف به کار می‌گیرند که بخشی از آن‌ها اگرچه نه همه آن‌ها به نوعی با دیپلماسی عمومی کشور محل انتشار یا کشور وابسته، مرتبط هستند به عبارت دیگر همسویی تبلیغات رسانه‌ها در بسیاری موارد با دیپلماسی عمومی کشورهایی که با آن‌ها مرتبط‌اند همخوانی دارد. لذا مطالعه رویکردهای رسانه‌ها نه فقط برای کشف گفتمان آن‌ها در زمینه‌های مختلف به ویژه سیاسی حائز اهمیت است بلکه می‌تواند بازتاب بخشی از سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های دیپلماسی عمومی کشورهای مرتبط نیز باشد (بشیر، ۱۳۹۰: ۵۱). در این میان خبرگزاری‌ها و به خصوص غول‌های خبری نقشی منحصر به فرد را بازی می‌کنند که می‌توان گفت حتی شبکه‌های خبری معروف، حرفه‌ای و کش‌گران اصلی سیاسی در حوزه بین‌الملل نیز اکثراً خبرها و جهت‌گیری‌هایشان را بسته به نوع و میزان وابستگی‌شان به امپریالیسم از این خبرگزاری‌ها دریافت می‌کنند. در واقع خبر از مبدأ به این کشورها فرستاده می‌شود تا در بسته‌های مناسب و چارچوب‌گذاری شده دوباره به مخاطب همان کشور مبدأ ارائه شود. از این نظر این خبرگزاری‌ها حتی به مخاطب دیگر کشورها این‌گونه القا می‌کند که تحولات پیرامون خود را هم در آیین رسانه من ببینید.

خبرگزاری‌ها یکی از عمده‌ترین ابزارهای جنگ رسانه‌ای در جهان محسوب می‌شوند. که با فناوری پیشرفته فرایند اطلاع‌رسانی جهانی را تحت سیطره دارند. می‌توان گفت خبرگزاری‌ها رسانه‌های خبری هستند و بسیاری شبکه‌های تلویزیونی و روزنامه‌ها خبرهای خود را از خبرگزاری‌ها می‌گیرند (ضیایی‌پور، ۱۳۸۷: ۱۴۰).

کاستلز در کتاب *جامعه اطلاعاتی* و شبکه‌ای معتقد است کارکرد خبری خبرگزاری‌ها در عصر اطلاعات و ارتباطات اهمیت ویژه‌ای یافته است. شرایط خاص ملی، منطقه‌ای و جهانی و پیچیدگی اوضاع سیاسی نیز بر اهمیت این کارکرد افزوده است. خبرگزاری‌ها به دلیل وابستگی‌های ایدئولوژیک خود، از زوایای فکری مختلفی به تحولات جوامع می‌نگرند و در انعکاس و برجسته‌سازی این تحولات و رویدادها به شیوه‌های مختلف عمل می‌کنند. برخی پوشش فعالیت خبری رسانه‌ها را بخشی از فعالیت‌های ایدئولوژیک و نوع و وابستگی آن‌ها به منابع قدرت و گروه‌های خاص تلقی کرده و خبر را محصول مصنوع ایدئولوژی می‌دانند و

برخی دیگر نیز انعکاس رویدادها در رسانه‌های خبری را فرایند بازسازی رویدادها تلقی کرده و تولید و انتشار اخبار را تحت عنوان "بازنمایی" یا بازنمود و به معنای ارائه رویدادها از نگاه خاص و در واقع بازسازی رویدادها قلمداد می‌کنند.

مطالب خبرگزاری‌ها، اولین گروه منابع خبری جریان‌ساز و تغذیه‌کننده شبکه‌های خبری علاوه بر ثبت و ضبط رویدادها، می‌تواند به نوعی "تاریخ‌نگاری" نیز تلقی شود. خبرگزاری‌ها از آنجایی که رسانه‌ای چند منظوره محسوب می‌شوند، با درج اخبار، در واقع به ثبت رویدادها در تاریخ کمک می‌کنند. همچنین، امروزه خبرگزاری‌ها یکی از منابع مطالعات تاریخی در خصوص رویدادها محسوب می‌شوند و از این حیث یک سند تاریخی به شمار می‌آیند.

بدین ترتیب مطالعه پوشش خبری خبرگزاری‌ها ما را در رسیدن به دو هدف بالا (ثبت و ضبط و تاریخ‌نگاری رویدادها) به‌طور همزمان کمک می‌کند. تحلیل محتوای خبرگزاری‌های بزرگ (Big Brothers) از یک سو کمک می‌کند تا وقایع و رخداد‌های یک دوره زمانی خاص شناخته شود و از سوی دیگر برای درک دیدگاه‌های ایدئولوژیکی موجود نسبت به رویدادهای هر دوره نیز مفید است.

رسانه‌های جمعی در غرب و به ویژه در آمریکا همچون سخنگویان آزادی تصویر می‌شوند، اما در واقع برجسته‌ترین نقش آن‌ها، بسیج حمایت مردمی برای منافع خاص خارجی و بعضاً داخلی آن است که بر دولت و بخش خصوصی حاکم است.

گرایش خبری مثبت این گونه خبرگزاری‌ها متوجه حکومت‌هایی است که تأمین‌کننده منافع کشورشان در گوشه و کنار دنیا هستند و برعکس در مقابل کشورهایی که به طریقی با سیاست خارجی آمریکا و منافع او در تقابل هستند با واکنش‌های منفی، مخرب و غرض‌دار از سوی وسایل ارتباط جمعی آمریکا روبه‌رو می‌شوند.

این گونه سیاست‌های خبری در داخل جوامع غربی نیز بسیار به چشم می‌خورد (گرانمایه پور، <http://aapakzad.blogfa.com/85051.aspx>).

خبرگزاری‌های آسوشیتدپرس، یونایتدپرس، رویتر، فرانس پرس و ایتارتاس کنونی (که تا حد بسیاری از عظمت گذشته آن کاسته شده) همگی زائیده رقابت‌های دوران استعماری دو قرن گذشته بوده است. در عصر استعماری قرن گذشته قدرت‌های بزرگ در تلاش بودند تا در مناطق تحت نفوذ سیاسی اقتصادی‌شان شبکه‌های خبری خود را بسط و گسترش دهند. طبق آمار سال ۱۹۹۰ خبرگزاری‌های فوق‌الذکر تاکنون حدود ۵۰/۰۰۰ دفتر در سراسر جهان دایر کرده‌اند. هم‌اکنون آنان با استفاده از تکنولوژی دریافت و مخابره خبر قادرند بیش از ۱۲۰۰ کلمه در دقیقه به سراسر جهان مخابره کنند که این پنج خبرگزاری مجموعاً بین خود ۳۴ میلیون کلمه خبر تهیه می‌کنند.

هم‌اکنون در جهان بیش از ۱۲۰ خبرگزاری فعالیت دارند، ولی هیچ یک از آنان به عنوان رقیبی برای این پنج خبرگزاری و غول خبری مطرح نیستند. ۳۴ درصد از خبرنگاران این خبرگزاری‌ها در آمریکا، ۲۸ درصد در اروپا، ۶ درصد در خاورمیانه و ۴ درصد در آفریقا مستقر هستند (همان).

برخورداری این خبرگزاری‌ها از چنین موقعیتی اهمیت محوری این خبرگزاری‌ها را در افکار عمومی جهان نشان می‌دهد. ادبیات اصلی و غالب رسانه‌های غربی، ارزش‌های سیاسی و فرهنگی امپریالیسم آمریکا شامل لیبرالیسم، دموکراسی، آزادی، حقوق بشر، فردگرایی، بازارهای تجاری آزاد است.

عمده اخبار پایگاه‌های اینترنتی و صفحات خبری موتورهای جست‌وجوی بزرگ مانند یاهاو و گوگل از خبرگزاری‌های بزرگ آمریکایی و انگلیسی و تحت تأثیر آن‌ها تأمین می‌شود؛ این خبرگزاری‌ها شامل رویترز، آسوشیتدپرس، فاکس نیوز، سی.ان.ان، نیویورک‌تایمز هستند. این امپراتوری‌های خبری همچنین به دنبال مدیریت تحولات و جهت‌دهی افکار عمومی مردم جهان بر اساس سیاست‌های از قبل تعیین شده خود هستند (خبرگزاری فارس ۱۳۹۰/۱۲/۷).

بدین ترتیب می‌توان گفت با وجود اهمیت گسترش رسانه‌های جدید در حوزه خبری، همچنان این رسانه‌ها به خبرگزاری‌های بزرگ سنتی وابسته‌اند. البته رسانه‌های جدید با برخورداری از ویژگی‌هایی مانند غلبه سبک‌های بصری، افزایش خروجی رسانه‌ها، پایان بخشیدن به استبداد زمان و تضعیف کنترل دروازه‌بانان همچنین توسعه تعامل و تولید برنامه‌های مناسب (گرایر، ۱۳۸۹: ۶۰۷). زمینه بسیار گسترده‌تری برای شکستن تنگناهای رسانه‌های سنتی ایجاد کرده‌اند. اما وقتی به تعبیر فوکویاما به بازگشت دوباره فرهنگ شنیداری و زوال نسبی فرهنگ مکتوب (مهدی‌زاده، ۱۳۸۹ فصل اول) نگاه کنیم تأثیرگذاری نقش خبرگزاری‌های بزرگ بیشتر درک می‌شود. در سال ۱۹۹۶ در یک نمونه‌گیری تصادفی از آمریکایی‌های بزرگسال پرسیده شد اخبار مورد نظر خود را درباره چیزی که مهم می‌دانید از کجا می‌گیرید؟ ۵۹ درصد نسل جدید، ۵۶ درصد والدین و ۵۳ درصد پدربزرگ‌ها، مادربزرگ‌ها از تلویزیون نام بردند. (گرایر، ۱۳۸۹: ۶۰۷). پیداست که وابستگی تلویزیون به خبرگزاری‌های بزرگ بیش از سایت‌های اینترنتی است.

البته گرایش جوانان مصری به رسانه‌های جدید در شکل‌گیری خیزش مردم مصر به سمت مردم‌سالاری، غیر قابل انکار است؛ اما می‌توان گفت بهره‌گیری جوانان مصری از این رسانه‌ها در جهت مخالف خواست غرب بوده است.

درباره تحولات اخیر در جهان عرب در ابتدا عنوان اغلب این خبرگزاری‌ها بر مدار بحران، ناآرامی بازنمایی شد. واقعیت آن است که غرب طی یک‌صد سال گذشته با دو تحول، حکومت‌های همسو با خود را در جهان عرب به پیش برده است. در مرحله اول بعد از تجزیه امپراتوری عثمانی حکومت‌های پادشاهی عمدتاً همسو با منافع انگلستان بر سر کار آمدند. موج بعدی تحولات بعد از جنگ دوم جهانی با کودتای نظامیان بر ضد حکومت‌های پادشاهی ساختار سیاسی جدیدی را به خصوص بر کشورهای عربی حوزه مدیترانه حاکم کرد. بی‌شک منافع قدرت‌های بزرگ با این نوع حکومت‌ها بهتر تداوم یافته و محقق شده است. از این نظر در ابتدا با نگرانی و نوعی غافل‌گیری خیزش مردم مسلمان کشورهای عربی به سمت احیای هویت اسلامی و مردم‌سالاری را به گونه مبهم و دو پهلو در رسانه‌های خود پوشش دادند و

نوع تعبیر آن‌ها سپس به بهار عربی تحول یافت. تعبیر بهار عربی از چند جهت معنادار و هدفمند انتخاب شد. از یک طرف مسئله خیزش مردم با تعبیر عربی ساختار بندی شد و هویت اسلامی آن تحت الشعاع قرار گرفت. نکته دیگر آنکه تعبیر بهار امکان ناپایداری و حتی خزان شدن این حرکت‌ها را نیز به ذهن متبادر می‌کند. پایان یافتن تاریخ مصرف دیکتاتورهای لزوم همسویی و همراه نشان دادن قدرت‌های غربی با این جنبش‌ها را مطرح کرد. چهار خبرگزاری مهم غربی هم با این روند همسو شدند. «تحلیلی گفتمانی پیام‌ها و گزارش‌های رسانه‌های بیگانه در رابطه با تحولات مصر حاکی از نگاهی است که می‌توان آن را نوعی دیپلماسی گسسته از واقعیت دانست. این دیپلماسی رسانه‌ای به خوبی نشان‌دهنده دیدگاه‌هایی است که تاریخ‌نگاری فرهنگ را بر قرائت فرهنگی تاریخ در جهان اسلام ترجیح داده‌اند.» (بشیر، ۱۳۹۰: ۱۱۴)

سناریوی اصلی آمریکا و رژیم صهیونیستی در روزهای پایانی بهمن ۸۹ بر این پایه بود که با سوارشدن بر موج تحولات مصر تهدیدات احتمالی روی کار آمدن دولتی انقلابی را که موجودیت رژیم صهیونیستی را تهدید کند را به حداقل برسانند. این راهبرد بی‌تأثیر هم نبود و موجب شد تا مدت‌ها نظامیان همچنان اهرم قدرت را در دست داشته باشند. حتی در انتخابات ریاست جمهوری نیز نامزد مورد حمایت نظامیان به دور دوم راه پیدا کرد و احتمالاً غرب در تحلیل خود در مورد این کشور به این نتیجه رسیده بود که مبارک کارکرد خود را در تأمین منافع غرب از دست داده است. در این زمینه غرب آترناتیوهای مقدماتی خود از جمله البرداعی و گروه‌های لائیک را در اجرای این سناریو برای جایگزینی وی در نظر گرفته بود. در این سناریو احتمالی، ارتش مهم‌ترین ابزار اجرای فرمان آمریکا قلمداد می‌شود. در عین حال با توجه به نتایج این تحقیق، سناریوی غرب در مصر بیش از هر چیز بر "انتقال قدرت از مبارک به فردی نظامی" استوار بوده تا ضمن حفظ هم‌پیمانی با غرب، منافع رژیم صهیونیستی را نیز همچون گذشته حفظ کند. البته همه این برنامه‌ریزی‌ها با ادامه حضور در صحنه مردم مصر تاکنون نقش برآب شده است.

چارچوب نظری

چارچوب نظری مقاله حاضر شرق‌شناسی با این ملاحظه است که رویکرد سنتی شرق‌شناسی غرب در بازنمایی شرق در دهه‌های اخیر به دلیل مداخلات غرب در سیاست و حکومت برخی کشورهای شرقی تفاوت‌هایی کرده است. اگرچه بررسی‌های موجود از جمله تحلیل محتوای رسانه‌های غربی بعد از ۱۱ سپتامبر به خوبی از حجم بالای اسلام‌هراسی و اسلام‌ستیزی که از ادامه همراه با افراط رویکرد سنتی شرق‌شناسی حکایت می‌کند (مجیدی، ۱۳۸۹). اما نگاهی به دیپلماسی رسمی کشورهای غربی در حمایت آشکار از دیکتاتورهای متحد خود در جهان اسلام و خاورمیانه نشان می‌دهد که بازنمایی از سیاست و حکومت این دسته از کشورهای شرقی، آشکارا سوگیری به نفع این حاکمان را نشان می‌دهد که الزاماً غیریت‌ساز نیست. البته شک نیست که انکار هویت و گرایش اصیل مردم این کشورها به سمت عناصر هویتی اسلامی

که از جمله در نادیده گرفتن هویت اسلامی بیداری مردم کشورهای عربی متجلی است) در حال حاضر نیز ادامه یافته است لذا می‌توان با ملاحظاتی همچنان از ظرفیت‌های روش شرق‌شناسی به منزله چارچوب نظری در تحلیل جهت‌گیری رسانه‌های غربی در بازنمایی تحولات جهان اسلام بهره گرفت.

شرق‌شناسی

ادوارد سعید متفکر مشهور، در اثر خود پوشش خبری/اسلام، با بیان این مطلب که رسانه‌های غربی تصویری بسیار بد و غیرواقعی از اسلام و مسلمانان ارائه می‌دهند، علل اصلی تصاویر یا انگاره‌های تحریف‌شده در رسانه‌های غربی ضد جهان اسلام را دو مورد بیان می‌کند. اول اینکه، کسانی که کم و کیف اسلام را مخابره می‌کنند، ماهیت آن را به درستی درک نمی‌کنند، در نتیجه انگاره‌هایی متناقض از درون و بیرون خاورمیانه درباره آن منتقل می‌کنند. این مسئله تأثیر مهمی در فهم دولت اسلامی و شکل‌گیری مشروعیت آن داشته است. دوم اینکه، پوشش خبری رسانه‌های غربی از خاورمیانه و جهان اسلام به نحوی است که فقط انگاره‌های مورد نظر مخاطبان خود را که بیشتر غربی‌اند، گزارش می‌کنند. سعید در ادامه می‌افزاید: درک و تصور مردم جهان از واقعیات زندگی مسلمانان، با تصاویر مغرضانه تلویزیونی و امواج رادیویی، کلمات خصومت‌آمیز روزنامه‌ها و طنز بی‌رحمانه رقم زده می‌شود. مسلمانان در رسانه‌ها جایی ندارند و تربیونی برای آن‌ها در نظر گرفته نمی‌شود، از این رو مجالی برای اعتراض ندارند. ابراز هویت فرهنگی مسلمانان، تعصب نامیده و مطالبه حقوق مشروع آن‌ها، بنیادگرایی قلمداد می‌شود (مهدی‌زاده، ۱۳۸۰: ۶۹). به عقیده سعید جامعه‌ها هویت خویش را از طریق قرار گرفتن در کنار دیگری یک بیگانه، یک خارجی، یک دشمن - کسب می‌کند. به نظر او شرق‌شناسی عبارت است از یک رشته فوق‌العاده منسجم علمی که فرهنگ اروپایی در دوران پس از عصر روشنگری توانست با آن "شرق" را از حیث سیاسی، جامعه‌شناسی، نظامی، ایدئولوژی، علمی تخیلی اداره کند و حتی به وجود آورد.

به نظر ادوارد سعید شرق‌شناسی گفتمانی شد برای شناخت و تعریف کشورهای مسلمان، به ویژه در خاورمیانه "شرق" و "شرقی" موجوداتی بودند که "غرب" واژگونه‌وار در ذهنیت خود آفریده بود و با عینیت بخشیدن بدان "غرب" را معنی می‌بخشید.

اما سردار متفکر پاکستانی‌الاصل مقیم بریتانیا فراتر از ادوارد سعید که به جز رویکرد شرق‌شناسی و ارائه تصویر مخدوش غرب از شرق چندان نقد دیگری بر غرب ندارد؛ به نحوی اساسی‌تر به نقد رویکرد غرب و تمدن غربی می‌پردازد. از نظر وی تصاویر فرهنگ‌ها و تمدن‌های شرقی مبتنی بر جهل مصنوع بود. این تصاویر عامدانه ساخته و سر هم بندی شده‌اند تا وسیله‌ای برای مهار و اداره فرهنگ‌های شرقی باشد (سردار، ۱۳۸۷: ۱۰).

شرق همواره ملاک غیریت، شاهد دائمی برتری تمدن غرب و توجیه ابدی تسلط غرب بر غیر غرب است (سردار، ۱۳۸۷: ۱۶۰).

درباره موضوع مقاله حاضر می‌توان گفت ایجاد واگرایی میان خواست مردم مصر و اسلام و نام‌گذاری بهار عربی بر این خیزش‌ها همراه با دیگر انگاره‌سازی‌هایی که در این مقاله بدان پرداخته می‌شود، در جهت مدیریت فرهنگ و سیاست و جهت‌گیری این خیزش‌ها از غرب صورت گرفت و این نوع جهت‌گیری خبری با دیپلماسی عمومی کشورهای غربی که این خبرگزاری‌ها در آن‌ها فعالیت دارند همسوست.

هدف تحقیق

هدف این تحقیق دستیابی به دوگونه شناخت کلی است. نخست شناخت چگونگی پوشش و نحوه برخورد خبرگزاری‌های مهم دنیا با تحولات مصر در دوره مورد بررسی و دوم، فهم جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های رسانه‌ای این خبرگزاری‌ها و شخصیت‌های مهم جهان درباره این رویداد است.

سوالات تحقیق مهم‌ترین سوالاتی که در این تحقیق به دنبال پاسخگویی به آن‌ها بوده‌ایم عبارت‌اند از:

- پوشش خبری خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر در این بازه زمانی چگونه بوده است؟
- گزاره‌های مهم اخبار خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر کدام‌اند؟
- جهت‌گیری کلی اخبار خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر چگونه است؟
- اخبار خبرگزاری‌ها چه جهت‌گیری‌هایی درخصوص کنش‌گران تحولات مصر داشته‌اند؟
- چه کسانی درمورد تحولات مصر خبرساز بوده‌اند؟
- محورهای برجسته‌سازی شده در اخبار خبرگزاری‌ها درباره تظاهرات مردم مصر چیست؟
- محورهای گفتمان‌القایی اخبار خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر چیست؟
- کنش‌گران تاثیرگذار در تحولات مصر در اخبار خبرگزاری‌ها چه کسانی هستند؟
- محورهای خواسته‌های مردم مصر در اخبار خبرگزاری‌ها کدام‌اند؟
- موضع‌گیری شخصیت‌ها و مقامات بین‌المللی درباره تحولات مصر در خبرگزاری‌ها چگونه است؟
- سیاست رسانه‌ای خبرگزاری‌ها درخصوص تحولات مصر چیست؟
- شیوه بازنمایی تحولات مصر در اخبار خبرگزاری‌ها بیشتر از چه جنبه یا بُعد (سیاسی، اقتصادی و ایدئولوژیک) بوده است؟
- بازنمایی منشأ تحولات مصر در اخبار خبرگزاری‌ها چگونه است؟

روش تحقیق

در این تحقیق برای جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل مطالب خبرگزاری‌ها (خبر، گزارش و تحلیل و تفسیر) از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است. براین اساس دستورالعمل کدگذاری بر مبنای موضوع و هدف تحقیق تهیه و بر مبنای آن، اخبار مورد نظر استخراج و کدگذاری شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق را اخبار خبرگزاری‌ها از ۲۷ دی تا ۵ بهمن (هفته قبل از تحولات مصر) و از پنجم تا ۲۳ بهمن ۱۳۸۹ در اخبار ویژه نیوزروم واحد مرکزی خبر تشکیل می‌دهند. خبرگزاری‌های مورد بررسی عبارت‌اند از: ۱. فرانس پرس ۲. رویترز ۳. آسوشیتدپرس ۴. یونایتدپرس

شیوه نمونه‌گیری

این تحقیق به شیوه تمام‌شماری انجام گرفته است. بر این اساس تمام مطالب خبرگزاری‌ها در بازه زمانی یاد شده در اخبار ویژه نیوزروم واحد مرکزی خبر، استخراج و بررسی شده است.

واحد تحقیق

از آنجایی که یکی از اهداف این تحقیق ارائه تصویری کلان از نحوه پوشش خبرگزاری‌ها در خصوص چگونگی تحولات مصر است، در این تحقیق تمام اخبار این خبرگزاری‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

تعاریف عملیاتی

جهت‌گیری اخبار خبرگزاری‌ها با سه رویکرد مثبت، منفی و خنثی یا نامشخص بررسی شده است. جهت‌گیری مثبت: خبرگزاری‌ها تحولات مصر را سناریویی از پیش طراحی شده و شناخته شده برای خود می‌دانند.

جهت‌گیری منفی: خبرگزاری‌ها تحولات مصر را سناریویی از پیش طراحی شده و شناخته شده برای خود نمی‌دانند.

جهت‌گیری مبهم یا نامشخص: جهت و نگرش اخبار خبرگزاری‌ها نسبت به تحولات مصر به راحتی قابل تشخیص نیست.

منابع مشروعیت‌بخش: افراد، شخصیت‌های نزدیک به قدرت، نظرسنجی‌ها، آمار و ارقام، کارشناسان و تحلیل‌گران و....

یافته‌های تحقیق

بخش اول توصیفی

جدول ۱ نوع قالب‌های استفاده شده در اخبار خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

قالب‌ها	هفته اول		هفته دوم	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
خبر	۲۵	۳۳/۳	۲۱	۲۳/۳
گزارش	۳۳	۴۴	۴۲	۴۶/۷
تحلیل و تفسیر	۱۷	۲۲/۷	۲۷	۳۰
مجموع	۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰

نتایج یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که از مجموع ۱۶۵ مطلبی که در چهار خبرگزاری رويترز، فرانس پرس، آسوشیتدپرس و یونایتدپرس در اخبار ویژه نیوزروم از پنجم تا ۲۳ بهمن، درباره تحولات مصر منتشر شده حاکی از آن است که میزان مطالب این چهار خبرگزاری در هفته دوم، با توجه به گسترش تحولات مصر و با توجه به پیامدهای داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی آن، بیشتر از هفته اول است.

همچنین قالب "گزارش" در هفته اول و دوم به ترتیب با ۴۴ و ۴۶/۷ درصد بیشترین قالب خبری چهار خبرگزاری در پرداخت به تحولات مصر در این بازه زمانی بررسی است.

تحلیل استنباطی

تقریباً قالب خبر در مطالب خبرگزاری‌ها در هفته اول و دوم کمترین قالب استفاده شده است. اصولاً می‌توان گفت فاصله گرفتن از خبر توسط این خبرگزاری‌ها و سوق پیدا کردن به سمت گزارش و تحلیل و تفسیر در راستای تحریف حوادث مصر و ایجاد نوعی قطب‌بندی در فضای سیاسی داخل و کنش‌گران تأثیرگذار این کشور برای بهره‌برداری سیاسی و جهت‌دهی به تحولات آتی ارزیابی می‌شود.

جدول ۲ پوشش خبری خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

خبرگزاری‌ها	هفته اول		هفته دوم	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
روترز	۳۰	۴۰	۲۸	۳۱/۱
آسوشیتدپرس	۵	۶/۷	۶	۶/۷
یونایتدپرس	۶	۸	۱۳	۱۴/۴
فرانس پرس	۳۴	۴۵/۳	۴۳	۴۷/۸
مجموع	۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰

همان‌گونه که جدول ۲ نشان می‌دهد، بیشترین مطالب درباره تحولات مصر در هفته اول با ۴۵/۳ درصد و در هفته دوم با ۴۷/۸ درصد مربوط به فرانس پرس است. کمترین میزان نیز در هفته اول با ۶/۷ درصد و در هفته دوم با ۶/۷ درصد مربوط به آسوشیتدپرس است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد در تحولات مصر چه در هفته اول و هفته دوم، فرانس پرس به عنوان مهم‌ترین خبرگزاری تأثیرگذار بر روند تحولات سیاسی این کشور و گفتمان بین‌المللی خبر ایفای نقش داشته است. با توجه به حجم اخبار رويترز در هفته اول و دوم در مجموع فرانس پرس و رويترز بیشترین نقش را بر روند گفتمان مورد بحث نسبت به خبرگزاری‌های آسوشیتدپرس و یونایتدپرس داشته‌اند.

جدول ۳ گزاره‌های مورد تأکید خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

گزاره‌ها		هفته اول		هفته دوم	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
ترس مبارک از نقش اسلام‌گراها		۵	۶/۷	۶	۶/۷
تظاهرات مردمی		۶	۸	۱۲	۱۳/۳
الگوگیری مصری‌ها از حوادث تونس		۸	۱۰/۷	۲	۲/۲
نگرانی رژیم صهیونیستی از سقوط دولت مبارک		۸	۱۰/۷	۱۱	۱۲/۲
سردرگمی غرب		۵	۶/۷	۴	۴/۴
جایگاه ارتش در بقای مبارک		۲	۲/۷	۲	۲/۲
درگیری ارتش مصر با تظاهرکنندگان		۳	۴	۱۳	۱۴/۴
ادامه اعتراضات		۲	۸	-	-
سیاست خارجی متناقض آمریکا		۶	۲/۷	۱	۱/۱
تشدید موج اعتراضات		۶	۸	۷	۷/۸
پیامدهای نامشخص برای غرب		۱۵	۸	۴	۴/۴
نقش شبکه‌های اجتماعی		۲	۲۰	۴	۴/۴
ابراز همبستگی کشورهای عربی با مبارک		۱	۲/۷	۱	۱/۱
خودسوزی جوانان مصری		-	۱/۳	-	-
مقایسه وضع تونس و مصر		-	-	۱	۱/۱
مغایرت داشتن بیانات رهبر ایران با واقعیت موجود مصر		--	-	۱۲	۱۳/۳
شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه		-	-	۲	۲/۲
نقض حقوق بشر		-	-	۵	۵/۶
الگوگیری کشورهای دیگر از تحولات مصر		-	-	۲	۲/۲
مجموع		۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مهم‌ترین گزاره خبری خبرگزاری‌ها در هفته اول تأکید بر "پیامدهای نامشخص تحولات مصر برای غرب" با ۲۰ درصد و مهم‌ترین گزاره‌ها در هفته دوم "کناره‌گیری مبارک از قدرت" با ۴/۴ درصد بوده است.

در عین حال گزاره "نگرانی رژیم صهیونیستی از سقوط دولت مبارک" با ۱۰/۷ درصد بعد از گزاره "پیامدهای نامشخص تحولات مصر برای غرب" مهم‌ترین گزاره هفته اول مطالب خبرگزاری‌ها است.

در حالی که گزاره‌های "مقایسه وضع تونس و مصر و نگرانی رژیم صهیونیستی از سقوط مبارک" به ترتیب با ۱۳/۳ و ۱۲/۲ درصد بیشترین گزاره‌های مورد تأکید خبرگزاری‌ها بعد از گزاره "کناره‌گیری مبارک" با ۴/۴ درصد در هفته دوم هستند.

تحلیل استنباطی

ملاحظه می‌شود که در هفته دوم تمرکز خبرگزاری‌ها بر گزاره کناره‌گیری مبارک است. با توجه به اینکه در مطالب دو هفته اخیر خبرگزاری‌ها گزاره "نگرانی رژیم صهیونیستی از سقوط دولت

مبارک“ برجسته‌سازی شده است. به نظر می‌رسد پیش‌شرط منافع و ملاحظات رژیم صهیونیستی مد نظر قرار گرفته شده باشد. لذا برای تأمین منافع رژیم صهیونیستی تنها راه، قربانی کردن حسنی مبارک است - همچنان‌که او با ما و برخی از سران کشورهای اروپایی در هفته اول از مبارک دفاع می‌کردند ولی در هفته دوم موضع خود را نسبت به وی و دولت وی تغییر دادند- از آنجا که بعد از مبارک کشور به دست شورای نظامی اداره می‌شود بنابراین به نظر می‌رسد شخص بعدی مورد نظر غرب برای ریاست‌جمهوری جهت تأمین منافع غرب و اسرائیل فردی نظامی خواهد بود.

جدول ۴ جهت گیری کلی خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

جهت گیری کلی	هفته اول		هفته دوم	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
مثبت	۱۲	۱۶	۳۹	۴۳/۳
منفی	۵۸	۷۷/۳	۳۱	۳۴/۴
نامشخص یا مبهم	۵	۶/۷	۲۰	۲۲/۳
مجموع	۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، جهت گیری کلی خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر با ۷۷/۳ درصد در هفته اول منفی بوده است. در حالی که جهت گیری آن‌ها در هفته دوم درباره تحولات مصر با ۴۳/۳ درصد مثبت بوده است.

تحلیل استنباطی

هر چند جهت گیری هفته اول خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر در ظاهر منفی و در هفته دوم مثبت به نظر می‌رسد، وجود این تناقض رویکرد، نشان از یک سناریو برای اجرای این تحولات در برخی از کشورهای عربی است. شاید تغییر برخی از مهره‌ها در کشورهای عربی همچون مصر با توجه به سفر چند ماه پیش او با ما به این کشور در راستای این تغییر و تحولات ارزیابی کرد. یا به عبارتی پیش‌بینی غرب در خصوص برخی از کشورهای خاورمیانه یک تحول و حوادث را در آینده نه چندان دور نشان می‌داد که در نهایت به ضرر غرب پایان می‌یافت از همین رو غرب برای حفظ منافع خود در تحولات آتی مصر به عنوان یک کاتالیزور یا تسریع کننده قبل از این رویدادها عمل کرد.

جدول ۶ جهت گیری خبرگزاری‌ها در قبال کنش‌گران تحولات مصر (فراوانی و درصد)

هفته دوم				هفته اول				کنش‌گران								
درصد		فراوانی		درصد		فراوانی										
مجموع	خنثی	منفی	مثبت	مجموع	خنثی	منفی	مثبت									
۱۰۰	۷۵/۶	۱۳/۳	۱۱/۱	۹۰	۶۸	۱۲	۱۰	۱۰۰	۶۶/۷	۲۴	۹/۳	۷۵	۵۰	۱۸	۷	انخوان المسلمین
۱۰۰	۱۰۰	-	-	۹۰	۹۰	-	-	۱۰۰	۸۰	۱۲	۹/۳	۷۵	۶۰	۹	۶	حزب وفد
۱۰۰	۸۵/۶	-	۱۴/۴	۹۰	۷۷	-	۱۳	۱۰۰	۶۱/۳	۲/۷	۸	۷۵	۴۶	۲	۲۷	محمد البرادعی
۱۰۰	۵۴/۴	۱۰	۳۵/۶	۹۰	۴۹	۹	۳۲	۱۰۰	۳۸/۷	۵۲	۹/۳	۷۵	۲۹	۳۹	۷	مردم مصر
۱۰۰	۵۴/۴	۲۵/۶	۲۰	۹۰	۴۹	۲۳	۱۸	۱۰۰	۹/۳	۲۶/۷	۶۴	۷۵	۷	۲۰	۴۸	حسنی مبارک
۱۰۰	۸۵/۵	۲/۲	۱۲/۲	۹۰	۷۷	۲	۱۱	۱۰۰	۵۷/۳	۴۰	۲/۷	۷۵	۴۳	۳۰	۲	کشورهای اروپایی
۱۰۰	۷۲/۲	۲/۲	۲۴/۴	۹۰	۶۵	۳	۲۲	۱۰۰	۴۴	۴۵/۳	۱۰/۷	۷۵	۳۳	۳۴	۸	آمریکا و رژیم صهیونیستی
۱۰۰	۹۲/۲	۲/۲	۵/۶	۹۰	۸۳	۲	۵	۱۰۰	۹۷/۳	۲/۷	-	۷۵	۷۳	۲	-	کشورهای عربی و منطقه
۱۰۰	۷۸/۹	۲/۲	۱۷/۸	۹۰	۷۱	۳	۱۶	۱۰۰	۵۰/۷	۱/۳	۴۸	۷۵	۲۸	۱	۳۶	جمهوری اسلامی ایران

همان‌گونه که نتایج جدول بالا نشان می‌دهد، بیشترین جهت‌گیری مثبت خبرگزاری‌ها در هفته اول حسنی مبارک با ۶۴ درصد و البرداعی با ۳۶ درصد بوده است. در هفته دوم بیشترین جهت‌گیری مثبت خبرگزاری‌ها مربوط به مردم مصر با ۳۵/۶ درصد بوده است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد نوع جهت‌گیری و جانبداری خبرگزاری‌ها در هفته اول نشان‌دهنده آن است که برای غرب اولین آلترناتیو بعد از کناره‌گیری مبارک، البرداعی است. در عین حال تمرکز جانبداری مثبت خبرگزاری‌ها در هفته دوم بر مردم نشان از مدیریت هوشمند غرب در این سناریو است. پس از گذشت هفته اول از نظر غرب مهم‌ترین کنش‌گر اصلی در این سناریو افکار عمومی هستند که باید مدیریت شود از همین رو خبرگزاری‌ها تلاش می‌کنند با سوار شدن بر افکار عمومی علاوه بر کنترل خواسته مردم، آن را با خواسته‌های خود همسو و هدایت کنند. تا جهت‌گیری انقلابی و اسلام‌خواهی مردم مصر را به دموکراسی خواهی مردم این کشور تقلیل دهد.

جدول ۷ منابع مشروعیت به اخبار خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

منابع مشروعیت بخش		هفته اول		هفته دوم	
حسنی مبارک و اعضای کابینه دولت		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
سران احزاب		۱۴	۱۸/۷	۲	۲/۲
شهروندان و شاهدان عینی		۲	۲/۵	۱۹	۲۱/۱
ویکی لیکس		۱۴	۱۸/۷	۷	۷/۸
آمار و ارقام		۱	۱/۳	۳	۳/۳
کارشناسان و تحلیل‌گران		۸	۱۰/۷	۱	۱/۱
البرداعی		۱۱	۱۴/۷	۲۰	۲۲/۲
مقامات ایران		۳	۴	۱۴	۱۵/۶
مقامات رژیم صهیونیستی		۵	۶/۷	۷	۷/۸
مقامات امریکایی		۹	۱۲	۷	۷/۸
مقامات کشورهای اروپایی		۳	۴	۶	۶/۷
اخوان المسلمین		-	-	۲	۲/۲
حزب وفد		-	-	۱	۱/۱
مجموع		۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰

نتایج یافته‌های جدول بالا نشان می‌دهد، خبرگزاری‌ها برای مشروعیت‌بخشی به دیدگاه‌ها یا به عبارتی به سیاست رسانه‌ای خود در هفته اول از حسنی مبارک و شهروندان مصری توأمان با ۱۸/۷ درصد و در هفته دوم از کارشناسان و تحلیل‌گران با ۲۲/۲ درصد به عنوان مهم‌ترین منابع مشروعیت بخشی و اثبات دیدگاهشان استفاده کرده‌اند.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد با توجه به اینکه منابع مشروعیت بخش در اخبار هفته اول خبرگزاری‌ها، حسنی مبارک و یا به عبارتی دولت و کابینه وی و شهروندان مصری بودند، این رویکرد نشان از القای بی‌طرفی به مخاطبان در پوشش تحولات مصر است. با وجود این پوشش خبری هفته اول تحولات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که درست است که در هفته دوم برای تحولات مصر از دیدگاه‌های کارشناسان و تحلیل‌گران استفاده شده است، اما بررسی دیدگاه‌های تحلیل‌گران در مطالب خبرگزاری‌ها نشان می‌دهد که جهت‌گیری این تحلیل‌ها بیش از هر چیز در راستای تأیید سیاست رسانه‌ای این خبرگزاری‌ها و موضوع‌گیری کشورهای غربی است.

جدول ۸ مهم‌ترین محورهای برجسته‌سازی شده خبرگزاری‌ها درخصوص "تظاهرات مردم مصر" (فراوانی و درصد)

هفته اول		هفته دوم		منابع مشروعیت بخش
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۴	۵/۳	۶	۶/۷	رعایت نکردن حکومت نظامی از سوی مردم
۱۰	۱۳/۳	۶	۶/۷	منشأ تحولات جهان عرب
۳	۴	۱۳	۱۴/۴	همه‌پرسی مصری‌ها درباره رژیم مبارک
۱۵	۲۰	۵	۵/۶	گسترده‌گی تظاهرات در همه شهرهای مصر
۳	۴	۵	۵/۶	سردادن شعار مرگ بر حسنی مبارک
۵	۶/۷	۵	۵/۶	تأکید بر باطل بودن حکومت مبارک و خانواده‌اش
۲	۲/۷	۷	۷/۸	اعتراض به فقر و سرکوب
۸	۱۰/۷	-	-	حمایت از حقوق جهانی و دموکراسی
۱۰	۱۳/۳	-	-	آزادی بیان
۱	۱/۳	۱۵	۱۶/۷	حمایت از انتقال قدرت
-	-	۱	۱/۱	برگزاری تجمعات آرام
-	-	۳	۳/۳	برگزاری انتخابات آزاد و عادلانه
-	-	۸	۸/۹	بیداری اسلامی
۷	۹/۳	۹	۱۰	سایر
۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰	مجموع

همان‌طوری که نتایج یافته‌های جدول بالا نشان می‌دهد، "گسترده‌گی تظاهرات در همه شهرهای مصر" با ۲۰ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده در هفته اول و "حمایت از انتقال قدرت" با ۱۶/۷ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده خبرگزاری‌ها در هفته دوم بوده است. در عین حال "حمایت از انتقال قدرت" و "مصر، منشأ تحولات جهان عرب" پس از "گسترده‌گی تظاهرات در همه شهرهای مصر" با ۱۳/۳ درصد مهم‌ترین محورهای برجسته‌سازی شده در هفته اول و "همه‌پرسی مصری‌ها درباره رژیم مبارک" پس از "حمایت از انتقال قدرت" با ۱۴/۴ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده هفته دوم خبرگزاری‌هاست.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد تمرکز هفته اول خبرگزاری‌ها بر روی "گسترده‌گی تظاهرات مردم مصر" برای مدیریت و تسلط بر رویدادها و تحولات این کشور جهت جلوگیری از گسترش آن به کشورهای عربی دیگر است. با توجه به اینکه در بخشی از مطالب این خبرگزاری‌ها، تحولات مصر ناشی از تونس ذکر شده است، بنابر این در هفته دوم برای مهار این تحولات، سناریوی حمایت از انتقال قدرت را مطرح و دنبال کردند و از همین رو در هفته دوم، سناریوی حمایت از انتقال قدرت و همه‌پرسی درباره رژیم مبارک در دستور کارشان قرار گرفت، که حمایت از انتقال قدرت در حقیقت به منظور تسلط و مدیریت بر افکار عمومی مصر است تا شخص دیگری به جای مبارک برای تأمین منافع غرب و رژیم صهیونیستی حکومت را به دست گیرد. در ادامه این سناریو، تلاش شد همه‌پرسی درانتخابات مصر برجسته‌سازی شود تا بتواند با دخالت در آن همه‌پرسی زمینه انتخاب گزینه غرب را فراهم سازند.

جدول ۹ محورهای برجسته شده در خصوص خواسته‌های مردم مصر در خبرگزاری‌ها (فراوانی و درصد)

هفته اول		هفته دوم		خواسته‌های مردم
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۱۸	۲۴	۲۸	۳۱/۱	برکناری مبارک
۱۶	۲۱/۳	۱۸	۲۰	فزاینده بودن خواسته‌های مردم مصر
۲	۲/۷	-	-	تأکید بر محاکمه مبارک
۵	۶/۷	-	--	بازگشت ثروت ملی به کشور
۲۹	۳۸/۷	۱۱	۱۲/۲	اصلاحات سیاسی و اجتماعی
۱	۱/۳	۲	۲/۲	مبارزه با فساد سیاسی
۴	۵/۳	-	-	مقابله با هر نوع ظلم اجتماعی و سیاسی
-	-	۲۹	۳۲/۲	اصلاحات دموکراتیک
-	-	۲	۲/۲	نامشخص
۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰	مجموع

نتایج یافته‌های جدول بالا نشان می‌دهد که اصلاحات سیاسی و اجتماعی با ۳۸/۷ درصد در هفته اول اخبار خبرگزاری‌ها به عنوان مهم‌ترین خواسته مردم مصر و اصلاحات دموکراتیک با ۳۲/۲ درصد به عنوان مهم‌ترین خواسته مردم این کشور در اخبار خبرگزاری‌ها در هفته دوم انعکاس یافته است.

تحلیل استنباطی

توجه به اظهارات هیلاری کلinton وزیر امور خارجه آمریکا قبل از تحولات مصر مبنی بر اینکه ما همواره در سال‌های گذشته از دولت مصر و دیگر کشورهای منطقه خواسته‌ایم اصلاحات انجام دهند و فضای سیاسی بازتری داشته باشند تا آینده و زندگی بهتری برای مردم ایجاد شود از تلاش برای مصادره انقلاب مردم مصر حکایت دارد که در این راستا سفر او با ما به این کشور در چند ماه گذشته را نمی‌توان بی‌ارتباط با این تحولات دانست. از سوی دیگر انتخابات مصر

بخشی از تحولات زیرین جامعه این کشور را در مورد مبارک برای آمریکا مشخص ساخت. از همین رو در سیاست خبری بر اصلاحات سیاسی و اجتماعی و بعد از آن تحقق پیدا کردن خواسته‌های مردمی با ۲۱/۳ درصد و برکناری مبارک با ۲۴ درصد در هفته اول و در عین حال برکناری مبارک با ۳۱/۱ درصد و تحقق خواسته‌های مردم با ۲۰ درصد در هفته دوم حاکی از آن است که واشنگتن قبل از هر رویداد در مصر که منافع غرب را به خطر بیندازد، خودش سناریوگردان اصلی باید باشد. همچنان که در هفته اول و دوم تأکید بر برکناری مبارک و حمایت از خواسته‌های مردم نوعی سوار شدن بر خواسته‌های آن‌ها و هدایت آن به سمتی که پیامدهای تحولات مصر به نفع آمریکا و رژیم صهیونیستی پایان پذیرد.

جدول ۱۰ موضع‌گیری شخصیت‌ها و مقامات بین‌المللی درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

هفته دوم		هفته اول		موضع‌گیری
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
-	-	۱/۳	۱	بان کی‌مون، دبیر کل سازمان ملل متحد
-	-	۱/۳	۱	کاترین اشتون، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا
۵/۶	۵	۱۳/۳	۱۰	اویاما
۲/۲	۲	۴	۳	هیلاری کلینتون
-	-	۱/۳	۱	مرکل، صدر اعظم آلمان
۳/۳	۳	۱۰/۷	۸	سارکوزی
-	-	۱/۳	۱	مرکل، صدر اعظم آلمان
۱/۱	۱	۱/۳	۱	سارکوزی
۱۲/۲	۱۱	۱۲	۹	رجب طیب اردوغان
۱۶/۷	۱۵	۱۴/۷	۱۱	ملک عبدالله پادشاه عربستان
۱/۱	۱	-	-	مقامات رژیم صهیونیستی
۵۷/۷	۵۲	۳۸/۷	۲۹	مقامات ایران
۱/۱	۱	-	-	دیوید کامرون
۵۷/۵	۵۲	۳۸/۷	۲۹	بدون موضع‌گیری
۱۰۰	۹۰	۱۰۰	۷۵	مجموع

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که بازتاب بیشترین موضع‌گیری درباره تحولات مصر در هفته اول و دوم از آن مقامات ایران با ۱۴/۷ و ۱۶/۷ درصد در اخبار چهار خبرگزاری غربی بوده که در جهت ایران هراسی قابل بررسی است.

در عین حال بازتاب موضع‌گیری مقامات آمریکا از جمله اویاما و مقامات رژیم صهیونیستی به ترتیب با ۱۳/۳ و ۱۲ درصد بعد از مقامات ایران بیشترین حجم اخبار در هفته اول را به خود اختصاص داده است. همچنین موضع‌گیری مقامات رژیم صهیونیستی با ۱۲/۲ درصد بعد از موضع‌گیری مقامات ایران در تحولات مصر بازتاب داده شده است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد خبرگزاری‌ها با برجسته‌سازی موضع‌گیری مقامات ایران چه در هفته اول و دوم این‌گونه القا کنند که ایران تلاش برای مداخله در امور داخلی مصر دارد، از سوی دیگر خبرگزاری‌ها می‌کوشند موضوع تحولات مصر را از نگاه پان عربیسم و یک رویداد عربی القا کنند. همچنین نحوه بازنمایی موضع‌گیری‌های مقامات ایران، آمریکا و رژیم صهیونیستی به گونه‌ای است که تحولات مصر عرصه کشاکش ایران، آمریکا و رژیم صهیونیستی است که ایران تمایل دارد تحولات مصر را ادامه تأثیر تحولات انقلاب ایران القا کند و حوادث و تحولات این کشور را سمت و سو دهد در حالی که غرب و کشورهای اروپایی آن در حد یک اصلاحات سیاسی نه در حد انقلاب ارزیابی می‌کنند و تلاش می‌کنند با توجه به سیاست‌های خود به تحولات این کشور سمت و سو دهند.

موضع‌گیری عربستان نیز در دو هفته بعد از فرار بن علی درباره تحولات مصر از دو بُعد قابل ارزیابی است. نخست اینکه این موضع‌گیری در حمایت از مبارک شاید به دلیل فشار آمریکا و دوم اینکه این میزان کم موضع‌گیری نیز ناشی از ترس مقامات عربستان از واکنش منفی مردم به این موضع‌گیری و نگرانی از اوضاع داخلی به جهت تأثیرپذیری از تحولات مصر در غیاب ملک عبدا... پادشاه عربستان بوده است.

جدول ۱۱ محورهای برجسته شده در اخبار خبرگزاری‌ها درباره حسنی مبارک (فراوانی و درصد)

محورها	هفته اول		هفته دوم	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
تمایل نداشتن مبارک به ترک قدرت	۱۱	۱۴/۷	۱۰	۱۱/۱
از دست دادن فرصت خروج آبرومندانه مبارک از کشور	۳	۴	۱	۱/۱
لزوم تن دادن به دادن برخی از امتیازات	۱۷	۲۲/۷	۷	۷/۸
بعید بودن سقوط رژیم مصر	۳	۴	-	-
سکوت مبارک در برابر تظاهرات ضد دولتی	۳	۴	-	-
مبارک، هم‌پیمان کلیدی رژیم صهیونیستی و آمریکا	۷	۹/۳	۹	۱۰
سقوط حسنی مبارک	۱۴	۱۸/۷	۱۵	۱۶/۷
دستور برخورد با تظاهرکنندگان	۵	۶/۷	-	-
دفاع از سرکوب معترضان به دست نیروهای امنیتی	۹	۱۲	۱	۱/۱
لزوم خروج آبرومندانه مبارک از قدرت	۳	۴	۱۵	۱۶/۷
نامشخص	-	-	۳۲	۳۵/۶
مجموع	۷۵	۱۰۰	۹۰	۱۰۰

نتایج یافته‌های جدول ۱۱ نشان می‌دهد که "تن دادن حسنی مبارک به برخی از امتیازات" یا به عبارتی خواسته‌های مردم با ۲۲/۷ درصد، بیشترین محور برجسته‌سازی شده درباره حسنی مبارک در هفته اول است و در مقابل "سقوط دولت حسنی مبارک و لزوم خروج آبرومندان وی از قدرت" توأمان با ۱۶/۷ درصد در هفته دوم مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده درباره حسنی مبارک در اخبار چهار خبرگزاری است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد برجسته‌سازی گزاره تن دادن مبارک به برخی از امتیازات یا خواسته‌های مردم از سوی خبرگزاری‌ها در حقیقت نشان از طرح از پیش تعیین شده برای قربانی کردن مبارک باشد. در عین حال سقوط مبارک و خروج آبرومندان وی از قدرت این تحلیل را که از نظر غرب تاریخ مصرف مبارک تمام شده است، بیشتر تقویت می‌کند.

جدول ۱۲ سیاست خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (فراوانی و درصد)

هفته دوم		هفته اول		سیاست رسانه‌ای
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۴/۴	۱۳	۵۴/۷	۴۱	مشروعیت بخشی به دولت مبارک
۱۳/۳	۱۲	۲۵/۳	۱۹	مشروعیت بخشی به ارتش
۵۲/۲	۴۷	۲۰	۱۵	مشروعیت بخشی به خواسته‌های مردم
۲۰	۱۸	-	-	نامشخص
۱۰۰	۹۰	۱۰۰	۷۵	مجموع

نتایج جدول ۱۲ نشان می‌دهد که سیاست رسانه‌ای خبرگزاری‌ها در هفته اول بر مشروعیت بخشی به دولت مبارک با ۵۴/۷ درصد و در هفته دوم بر مشروعیت بخشی به خواسته‌های مردم با ۵۲/۲ درصد استوار بوده است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد سناریوی مشروعیت بخشی به دولت مبارک تصنعی است، این در حالی است که مشروعیت بخشی به ارتش با ۲۵ درصد در ردیف بعد از مشروعیت بخشی به مبارک قرار دارد که در حقیقت نشان می‌دهد ارتش از ابزار کلیدی سناریوی عملیاتی سازی تحولات مصر از نظر خبرگزاری‌هاست.

در عین حال در هفته اول و هفته دوم نقش مشروعیت بخشی به ارتش بعد از مشروعیت بخشی به مردم جایگاه معناداری را در سیاست رسانه‌ای چهار خبرگزاری داراست و این بدان معناست که ارتش در روزهای نخست تحولات مصر نقش عوام‌فریبانه بازی می‌کرده است. مشروعیت بخشی به خواسته‌های مردم در حقیقت تکنیکی برای برچسب منفی نخوردن دولت‌های غربی به دخالت در امور داخلی مصر است.

جدول ۱۳ نحوه بازنمایی تحولات مصر در اخبار خبرگزاری‌ها (فراوانی و درصد)

نحوه بازنمایی		هفته اول		هفته دوم	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
سیاسی اقتصادی		۹۲	۲۷	۳۰	۶۹
ایدئولوژیک		۸	۱۴	۱۵/۶	۶
دموکراسی خواهی		-	۴۹	۵۴/۴	-
مجموع		۱۰۰	۹۰	۱۰۰	۷۵

نتایج جدول ۱۳ نشان می‌دهد که بازنمایی تحولات مصر با رویکرد سیاسی - اقتصادی با ۹۲ درصد در هفته اول و بازنمایی رویکرد دموکراسی خواهی با ۵۴/۴ درصد، در هفته دوم مهم‌ترین رویکردهای چهار خبرگزاری در بازنمایی تحولات مصر بوده است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد نحوه بازنمایی تحولات مصر در هفته اول و هفته دوم نشان‌دهنده تلاش غرب برای تقلیل سطح خواست اصلی مردم به مطالبات سیاسی - اقتصادی است. در کنار این موضوع، چهار خبرگزاری کوشیدند تحولات مصر را غیرایدئولوژیک و یا به عبارتی بدون منشأ اسلامی بازنمایی کنند که کشورهای هم‌چون ایران نتوانند از آن بهره‌برداری سیاسی کنند. از سوی دیگر می‌توان آن را سناریویی چند وجهی دانست که با توجه به تحولات چند ماهه اخیر منطقه خاورمیانه بتوانند بُعد سیاسی آن را در مورد ایران مورد بهره‌برداری قرار دهند.

جدول ۱۴ بازنمایی منشأ تحولات مصر در اخبار خبرگزاری‌ها (فراوانی و درصد)

منشأ		هفته اول		هفته دوم	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
فقر و نابرابری اجتماعی		۳۴/۷	۲۶	۶/۷	۶
رکود اقتصاد جهانی		۱۴/۷	۱۱	۱/۱	۱
فساد سیاسی		۱۷/۳	۱۳	۱۴/۴	۱۳
وابستگی به آمریکا		۱۸/۷	۱۴	۱۱/۱	۱۰
وابستگی به رژیم صهیونیستی		۱۴/۷	۱۱	۱۵/۶	۱۴
نامشخص		-	-	۵۱/۱	۴۶
مجموع		۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۹۰

نتایج جدول ۱۴ نشان می‌دهد که فقر اجتماعی و نابرابری با ۳۴/۷ درصد بیشترین منشأ تحولات مصر در هفته اول و وابستگی به رژیم صهیونیستی یا به عبارتی هم‌پیمانی با این رژیم با ۱۵/۶ درصد بیشترین منشأ تحولات مصر در هفته دوم در اخبار چهار خبرگزاری بوده است.

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد وابستگی به آمریکا با ۱۸/۷ درصد در هفته اول و وابستگی به رژیم صهیونیستی با ۱۵/۶ درصد در هفته دوم نشان از ناچاری خبرگزاری‌های غربی از پوشش گفتمان وابستگی

مبارک به آمریکا و رژیم صهیونیستی به عنوان منشأ اصلی تحولات مصر دارد. لیکن آن‌ها کوشیده‌اند با کوچک‌نمایی این حجم از اخبار و تحلیل‌ها، درصد آن را به ۱۴/۷ و ۱۵/۱ کاهش دهند و از طرف دیگر همچنان فقر و نابرابری اجتماعی را به عنوان منشأ اصلی تحولات مصر القا کنند. البته نباید از نظر دور داشت که غول‌های خبری جهان در هفته اول درصد بودند "رکود اقتصاد جهانی" را یکی از عوامل مهم تحولات مصر معرفی کنند؛ لیکن این ترفند نیز جواب نداد به طوری که در هفته دوم مجبور به کاهش تحلیلی‌های خود در این زمینه شدند. شرایط مصر بعد از مبارک و اداره کشور توسط شورای نظامی تقویت‌کننده این سناریو است.

بخش دوم: جداول تحلیلی

جدول ۱۵ رابطه بین سیاست رسانه‌ای خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (هفته اول ۱۳-۵ بهمن فراوانی و درصد)

خبرگزاری‌ها										جهت‌گیری
مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۶	۱۲	۹/۳	۷	۱/۳	۱	۱/۳	۱	۴	۳	مثبت
۷۷/۳	۵۸	۳۴/۷	۲۶	۶/۷	۵	۵/۳	۴	۳۰/۷	۲۳	منفی
۶/۷	۵	۱/۳	۱	۰	۰	۰	۰	۵/۳	۴	مبهم
۱۰۰	۷۵	۴۵/۳	۳۴	۸	۶	۶/۷	۵	۴۰	۳۰	مجموع

$X^2=4/653$ $Df=6$ $sig = /589$

جدول ۱۶ رابطه بین سیاست رسانه‌ای خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (هفته دوم ۲۲-۱۳ بهمن، فراوانی و درصد)

خبرگزاری‌ها										جهت‌گیری
مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۴۳/۳	۳۹	۳۰	۲۷	۰	۰	۲/۲	۲	۱۱/۱	۱۰	مثبت
۳۴/۴	۳۱	۳/۳	۳	۱۳/۳	۱۲	۴/۴	۴	۱۳/۳	۱۲	منفی
۲۲/۲	۲۰	۱۴/۴	۱۳	۱/۱	۱	۰	۰	۶/۷	۶	مبهم
۱۰۰	۹۰	۴۷/۸	۴۳	۱۴/۴	۱۳	۶/۷	۶	۳۱/۱	۲۸	مجموع

$X^2=38/161$ $Df=6$ $sig = /000$

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد اگر تحولات مصر برای غرب پیامدهای منفی داشت، می‌بایست جهت‌گیری کلی خبرگزاری‌ها از جمله فرانس پرس که تحولات رویدادهای خبری مصر را مدیریت خبری می‌کند منفی بود درحالی‌که این‌گونه نیست و ۳/۳ درصد از مجموع ۳۴/۴۴ درصد است.

همچنین نحوه جهت‌گیری منفی خبرگزاری‌ها به تحولات مصر نوعاً یک امر عادی در مدیریت تحولات سیاسی در کشورها به لحاظ مداخله رسانه‌ای است. مایکل پارنتی متخصص رسانه این رویه را یک نوع تعادل صوری قلمداد می‌کند. از سوی دیگر مجموع جهت‌گیری خنثی یعنی ۲۲/۲ درصد با جهت‌گیری مثبت ۴۳/۳ درصد جمع کنیم در مجموع ۶۵ درصد نگاه خبرگزاری‌ها به تحولات مصر مثبت یعنی سیاست رسانه‌ای با مواضع صاحبان آن‌ها مطابقت دارد.

جدول ۱۷ رابطه بین جهت‌گیری خبرگزاری‌ها با کنش‌گران تحولات مصر (هفته اول ۱۳-۵ بهمن، فراوانی و درصد)

خبرگزاری‌ها										جهت‌گیری
مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۶۴	۴۸	۳۲	۲۴	۱/۳	۱	۵/۳	۴	۲۵/۳	۱۹	مثبت
۲۶/۷	۲۰	۱۰/۷	۸	۵/۳	۴	۱/۳	۱	۹/۳	۷	منفی
۹/۳	۷	۲/۷	۲	۱/۳	۱	۰	۰	۵/۳	۴	مبهم
۱۰۰	۷۵	۴۵/۳	۳۴	۸	۶	۶/۷	۵	۴۰	۳۰	مجموع

$$X^2=8/227 \quad Df=6 \quad sig = /222$$

جدول ۱۸ رابطه بین جهت‌گیری خبرگزاری‌ها با کنش‌گران تحولات مصر (هفته دوم از ۲۲-۱۳ بهمن، فراوانی و درصد)

خبرگزاری‌ها										جهت‌گیری
مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۲۰	۱۸	۰	۰	۷/۸	۷	۴/۴	۴	۷/۸	۷	مثبت
۲۵/۶	۲۳	۱۱/۱	۱۰	۴/۴	۴	۲/۲	۲	۷/۸	۷	منفی
۵۴/۴	۴۹	۳۶/۷	۳۳	۲/۲	۲	۰	۰	۱۵/۶	۱۴	مبهم
۱۰۰	۹۰	۴۷/۸	۴۳	۱۴/۴	۱۳	۶/۷	۶	۳۱/۱	۲۸	مجموع

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد جهت‌گیری منفی (۲۶/۷ درصدی) چهار خبرگزاری دربارهٔ حسنی مبارک به عنوان یکی از کنش‌گران در هفتهٔ اول، درکنار جهت‌گیری مثبت آنان (۶۴ درصدی) نسبت به وی، نشان از امید آمریکا و صهیونیسم در حل مسألت‌آمیز قیام مردم مصر با شخص مبارک دارد در عین حالی که راه بازگشت را نیز برخی جهت‌گیری‌های منفی برای خود باز می‌گذارد. اما از سوی دیگر کاهش چشمگیر حمایت از مبارک نشان می‌دهد آمریکا از پیشبرد امور توسط مبارک ناامید شده است.

جدول ۱۹ رابطهٔ بین جهت‌گیری خبرگزاری‌ها با کنش‌گران تحولات مصر (هفتهٔ اول ۱۳-۵ فراوانی و درصد)

جهت‌گیری										
خبرگزاری‌ها										
مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		جهت‌گیری
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۰/۷	۸	۶/۷	۵	۱/۳	۱	۱/۳	۱	۱/۳	۱	مثبت
۴۵/۳	۳۴	۱۶	۱۲	۵/۳	۴	۴	۳	۲۰	۱۵	منفی
۴۴	۳۳	۲۲/۷	۱۷	۱/۳	۱	۱/۳	۱	۱۷/۶	۱۴	میهم
۱۰۰	۷۵	۴۵/۳	۳۴	۸	۶	۶/۷	۵	۴۰	۳۰	مجموع

$$X^2=7/867 \quad Df=9 \quad sig = /548$$

جدول ۲۰ رابطهٔ بین جهت‌گیری خبرگزاری‌ها با کنش‌گران تحولات مصر (هفتهٔ دوم ۲۲-۱۳ بهمن فراوانی و درصد)

مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۲۴/۴	۲۲	۳/۳	۳	۸/۹	۸	۱/۱	۱	۱۱/۱	۱۰	مثبت
۳/۳	۳	۰	۰	۱/۱	۱	۱/۱	۱	۱/۱	۱	منفی
۷۲/۲	۶۵	۴۴/۴	۴۰	۴/۴	۴	۴/۴	۴	۱۸/۹	۱۷	میهم
۱۰۰	۹۰	۴۷/۸	۴۳	۱۴/۴	۱۳	۶/۷	۶	۳۱/۱	۲۸	مجموع

$$X^2=40/348 \quad Df=9 \quad sig = /000$$

تحلیل استنباطی

به نظر می‌رسد جهت‌گیری مبهم خبرگزاری‌ها در خصوص موضع مقامات آمریکایی تناقض‌گفتمانی در موضع‌گیری مقامات این کشور را کاملاً هویدا می‌کند که این تناقض نشان‌دهنده وجود چندصدایی و عدم وحدت در تصمیم‌گیری در خصوص روند تحولات مصر است.

جدول ۲۱ رابطه بین گفتمان القایی در اخبار خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر (هفته اول از ۱۳-۵ بهمن فراوانی و درصد)

خبرگزاری‌ها										جهت‌گیری
مجموعه		فرانس پرس		یونایتد پرس		آسوشیتد پرس		رویترز		
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۱۲	۹	۶/۷	۵	۰	۰	۱/۳	۱	۴	۳	مثبت
۸	۶	۴	۳	۰	۰	۰	۰	۴	۳	منفی
۳۳/۳	۲۵	۱۸/۷	۱۴	۰	۰	۲/۷	۲	۱۲	۹	مبهم
۶/۷	۵	۰	۰	۴	۴	۰	۰	۱/۳	۱	مجموع
۱۰/۷	۸	۶/۷	۵	۰	۰	۲/۷	۲	۱/۳	۱	
۱۰/۷	۸	۴	۳	۰	۰	۰	۰	۶/۷	۵	

X²=58/059 Df=24 sig = /000

نتیجه‌گیری

نتایج یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که از مجموع ۱۶۵ مطلبی که در چهار خبرگزاری رویترز، فرانس پرس، آسوشیتد پرس و یونایتد پرس در اخبار ویژه نیوزروم از پنجم تا ۲۳ بهمن، درباره تحولات مصر منتشر شده میزان مطالب این چهار خبرگزاری در هفته دوم، با توجه به گسترش تحولات مصر و با توجه به پیامدهای داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی آن، بیشتر از هفته اول است. همچنین قالب "گزارش" در هفته اول و دوم به ترتیب با ۴۴ و ۶۷ درصد بیشترین قالب خبری چهار خبرگزاری در پرداخت به تحولات مصر در این بازه زمانی بررسی است.

• بیشترین مطالب خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر در هفته اول با ۴۵/۳ درصد و در هفته دوم با ۴۷/۸ درصد مربوط به فرانس پرس است. کمترین میزان نیز در هفته اول با ۶/۷ درصد و در هفته دوم با ۶/۷ درصد مربوط به آسوشیتد پرس است.

• ارزش خبری برخورد و تضاد در هفته اول با ۲۹/۳ درصد بیشترین و ارزش خبری دربرگیری در هفته دوم با ۳۵/۶ درصد بیشترین میزان برجسته‌سازی شده را خبرگزاری‌ها در مطالب خود اختصاص داده‌اند.

- ارزش‌های خبری تضاد و دربرگیری به ترتیب در هفته اول و دوم به عنوان مهم‌ترین ارزش خبری برجسته‌سازی شده در بازه زمانی بررسی شده است.
- مهم‌ترین گزاره خبری خبرگزاری‌ها در هفته اول تأکید بر "پیامدهای نامشخص تحولات مصر برای غرب" با ۲۰ درصد و مهم‌ترین گزاره‌ها در هفته دوم "کناره‌گیری مبارک از قدرت" با ۱۴/۴ درصد بوده است. در عین حال گزاره "نگرانی رژیم صهیونیستی از سقوط دولت مبارک" با ۱۰/۷ درصد بعد از گزاره "پیامدهای نامشخص تحولات مصر برای غرب" مهم‌ترین گزاره هفته اول مطالب خبرگزاری‌ها است.
 - جهت‌گیری کلی خبرگزاری‌ها درباره تحولات مصر با ۷۷/۳ درصد در هفته اول منفی بوده است. در حالی که جهت‌گیری آن‌ها در هفته دوم درباره تحولات مصر با ۴۳/۳ درصد مثبت بوده است.
 - بیشترین جهت‌گیری مثبت خبرگزاری‌ها در هفته اول حسنی مبارک با ۶۴ درصد و البرداعی با ۳۶ درصد بوده است. در هفته دوم بیشترین جهت‌گیری مثبت خبرگزاری‌ها مربوط به مردم مصر با ۳۵/۶ درصد بوده است.
 - بیشترین خبرسازان در مطالب خبرگزاری‌ها حسنی مبارک با ۲۵/۳ درصد، و کشورهای عربی با ۱/۳ درصد کمترین خبرسازان در مطالب خبرگزاری‌ها در هفته اول بودند. همچنین بیشترین خبرسازان در مطالب خبرگزاری‌ها مردم مصر با ۲۹ درصد در هفته دوم بودند.
 - خبرگزاری‌ها برای مشروعیت بخشی به دیدگاه‌ها یا به عبارتی به سیاست رسانه‌ای خود در هفته اول از حسنی مبارک و شهروندان مصری توأمان با ۱۸/۷ درصد و در هفته دوم از کارشناسان و تحلیل‌گران با ۲۲/۲ درصد به عنوان مهم‌ترین منابع مشروعیت بخشی و اثبات دیدگاهشان استفاده کرده‌اند.
 - "گسترده‌گی تظاهرات در همه شهرهای مصر" با ۲۰ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده در هفته اول و "حمایت از انتقال قدرت" با ۱۶/۷ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده خبرگزاری‌ها در هفته دوم بوده است. در عین حال "حمایت از انتقال قدرت و مصر، منشأ تحولات جهان عرب" پس از "گسترده‌گی تظاهرات در همه شهرهای مصر" با ۱۳/۳ درصد مهم‌ترین محورهای برجسته‌سازی شده در هفته اول و "همه‌پرسی مصری‌ها درباره رژیم مبارک" پس از "حمایت از انتقال قدرت" با ۱۴/۴ درصد مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده هفته دوم خبرگزاری‌هاست.
 - مهم‌ترین محور گفتمان القایی چهار خبرگزاری درباره تحولات مصر در هفته اول و هفته دوم "سقوط حتمی مبارک" به ترتیب با ۳۳/۳ و ۵۱/۱ درصد بوده است. این در حالی است که مهم‌ترین محور گفتمان القایی آن‌ها، با عناوین "قدرت‌یابی مقاومت اسلامی"، "تکرار انقلاب ایران در مصر" و ادامه اوضاع تحولات مصر به نفع اخوان المسلمین در هفته اول به

ترتیب ۱۰/۷، ۱۲ و ۱۰/۷ درصد و همچنین "تکرار انقلاب ایران در مصر" در هفته دوم با ۱۴/۴ درصد بوده است.

- تحولات مصر از جانب چهار خبرگزاری در هفته اول با ۷۵ درصد پیش‌بینی و در هفته دوم با ۵۳/۳ درصد عدم پیش‌بینی مواجه‌اند.
- حسنی مبارک و عمر سلیمان با ۲۶/۷ درصد مهم‌ترین کنش‌گران در هفته اول و مردم با ۳۷/۸ مهم‌ترین کنش‌گران در هفته دوم مطالب خبرگزاری‌ها در تحولات آتی مصر هستند.
- اصلاحات سیاسی و اجتماعی با ۳۸/۷ درصد در هفته اول اخبار خبرگزاری‌ها به عنوان مهم‌ترین خواسته مردم مصر و اصلاحات دموکراتیک با ۳۲/۲ درصد به عنوان مهم‌ترین خواسته مردم این کشور در اخبار خبرگزاری‌ها در هفته دوم انعکاس یافته است.
- بازتاب بیشترین موضع‌گیری درباره تحولات مصر در هفته اول و دوم از آن مقامات ایران با ۱۴/۷ و ۱۶/۷ درصد در اخبار چهار خبرگزاری غربی بوده است. در عین حال بازتاب موضع‌گیری مقامات آمریکا از جمله اوپاما و مقامات رژیم صهیونیستی به ترتیب با ۱۳/۳ و ۱۲ درصد بعد از مقامات ایران بیشترین حجم اخبار در هفته اول را به خود اختصاص داده است. همچنین موضع‌گیری مقامات رژیم صهیونیستی با ۱۲/۲ درصد بعد از موضع‌گیری مقامات ایران در تحولات مصر بازتاب داده شده است.
- "تن دادن حسنی مبارک به برخی از امتیازات" یا به عبارتی خواسته‌های مردم با ۲۲/۷ درصد، بیشترین محور برجسته‌سازی شده درباره حسنی مبارک در هفته اول است و در مقابل "سقوط دولت حسنی مبارک و لزوم خروج آبرومندانه وی از قدرت" توأمان با ۱۶/۷ درصد در هفته دوم مهم‌ترین محور برجسته‌سازی شده درباره حسنی مبارک در اخبار چهار خبرگزاری است.
- سیاست رسانه‌ای خبرگزاری‌ها در هفته اول بر مشروعیت بخشی به دولت مبارک با ۵۴/۷ درصد و در هفته دوم بر مشروعیت بخشی به خواسته‌های مردم با ۵۲/۲ درصد استوار بوده است.
- بازنمایی تحولات مصر با رویکرد سیاسی - اقتصادی با ۹۲ درصد در هفته اول و بازنمایی رویکرد دموکراسی‌خواهی با ۵۴/۴ درصد، در هفته دوم مهم‌ترین رویکردهای چهار خبرگزاری در بازنمایی تحولات مصر بوده است.
- واژگان تظاهرات با ۲۹/۳ درصد در هفته اول و اعتراض با ۲۵/۶ درصد در هفته دوم، بیشترین سهم را در اخبار خبرگزاری‌ها به خود اختصاص داده‌اند.
- فقر اجتماعی و نابرابری با ۳۴/۷ درصد بیشترین منشأ تحولات مصر در هفته اول و وابستگی به رژیم صهیونیستی یا به عبارتی هم‌پیمانی با این رژیم با ۱۵/۶ درصد بیشترین منشأ تحولات مصر در هفته دوم در اخبار چهار خبرگزاری بوده است.

منابع

- بشیر، حسن (۱۳۹۰)، *رسانه‌های بیگانه، قرآنتی با تحلیل گفتمان*، تهران انتشارات سیمای شرق.
- خبرگزاری آسوشیندپرس، برگرفته از نیوزروم واحد مرکزی خبر.
- خبرگزاری رویترز، برگرفته از نیوزروک واحد مرکزی خبر.
- خبرگزاری فارس ۱۳۹۰/۱۲/۷، "چه کسانی مالک رسانه‌های بزرگ جهان هستند؟" کد خبر ۲۲۹۴۶۱ سردار، ضیاءالدین (۱۳۸۷)، *شرق‌شناسی، ترجمه محمدعلی قاسمی*، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- زکریا، فرید. گفت‌وگو با شبکه خبری سی‌ان‌ان، ۸۹/۱۱/۴.
- ضیایی‌پرور، حمید (۱۳۸۷)، *جنگ نرم ویژه جنگ رسانه‌ای*، تهران، چاپ چهارم.
- خبرگزاری فرانس پرس، برگرفته از نیوزروم واحد مرکزی خبر.
- گرایر، دوریس ای (۱۳۸۹)، *تطبیق اخبار سیاسی با نیازهای جامعه امریکایی قرن ۲۱* در: سیاست رسانه‌ای شده ارتباطات در آینده دموکراسی؛ ویراستاران دابلیو انس بنت و رابرت ام. انتمن، ترجمه مسعود آریایی‌نیا، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- گراشمایه‌پور، علی. سایت فرهنگ رسانه
<http://aapakzad.blogfa.com/85051.aspx>
- مجیدی، حسن (۱۳۸۹)، "گفتمان اسلام‌هراسی در آمریکا؛ مطالعه موردی فاکس نیوز"، فصلنامه رسانه پاییز ۷۹.
- مهدیزاده طالشی، سیدمحمد (۱۳۸۰)، "بازنمایی ایران در مطبوعات غرب: تحلیل انتقادی گفتمان نیویورک تایمز و گاردین"، پایان‌نامه دکتری، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی.
- مهدی‌زاده سیدمحمد (۱۳۸۹)، "نظریه‌های رسانه اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی"، انتشارات همشهری.
- خبرگزاری یونایتدپرس، برگرفته از نیوزروم واحد مرکزی خبر.